

AQUALYSIS
waterlaboratorium

Ontwerpbegroting 2017

Inclusief meerjarenraming 2018 - 2020

Zwolle, maart 2016

HELDER IN WATERONDERZOEK

monsterneming
onderzoek
advies

1	Inleiding.....	3
1.1	Het gemeenschappelijk waterlaboratorium.....	3
1.2	Begrotingsopbouw	3
1.3	Concerndoelstellingen 2017.....	3
2	Programma chemisch laboratorium.....	4
2.1	Uitbreiding van de contacten en het ontzorgen van de deelnemers	4
2.2	Borgen van kwaliteit en innovatie.....	4
2.3	Meetvraag: meerjarig perspectief.....	5
2.4	Ontwikkeling van de formatie	6
2.5	Kosten	6
3	Programma hydrobiologisch laboratorium	8
3.1	Actief inspelen op veranderende behoefte van deelnemers	8
3.2	Hydrobiologische werkzaamheden onder accreditatie brengen.....	8
3.3	Meetvraag: ontwikkelingen en kansen	8
3.4	Ontwikkeling van de formatie	9
3.5	Kosten	9
4	Inkomsten/kostenverdeling.....	10
4.1	Uitgangspunten.....	10
5	Financiële beschouwing 2016-2019	11
5.1	Financiële uitgangspunten	11
5.2	Kostentoerekening	11
5.2	Reserves en voorzieningen.....	13
5.3	Investerings	13
5.4	Financiering	14
5.5	Verbonden partijen.....	14
5.6	Bedrijfsvoering	14
5.7	EMU-saldo	14
6	Exploitatiebegroting naar kosten- en opbrengstsoort.....	15
6.1	Totaaloverzicht	15
6.2	Globale toelichting op de begroting 2017 naar kosten- en opbrengstsoort	15

1 Inleiding

1.1 Het gemeenschappelijk waterlaboratorium

De nieuwe gemeenschappelijke regeling waterschapslaboratorium (Aqualysis) is getroffen ter gemeenschappelijke uitvoering van de laboratoriumactiviteiten van de deelnemende waterschappen; ter ondersteuning van de hen bij of krachtens de wet toegekende taken. Daarbij kan Aqualysis, naast het eigenstandig uitvoeren van laboratoriumonderzoek, ook fungeren als inkoop centrale.

Analysis bestaat ter realisatie van drie primaire doelen van haar deelnemers:

1. Het verlagen van de uitvoeringskosten; onder de premisse van (verdere) kwaliteitsverbetering en verminderde kwetsbaarheid,
2. het bieden van een toekomstbestendige oplossing m.b.t. laboratoriumonderzoek en
3. het borgen van blijvende zeggenschap en grip voor de deelnemers.

1.2 Begrotingsopbouw

Aqualysis geeft via de begroting nadere invulling aan de wijze waarop zij de primaire doelstellingen in 2017 gaat bereiken. Belangrijkste vragen die via de begroting worden beantwoord zijn: welke doelen worden gesteld in 2017, wat gaan we ter realisatie van deze doelen doen en tegen welke kosten wordt er uitvoering gegeven aan het takenpakket. Onderstaand treft u per doelstelling een korte toelichting. Deze doelstellingen zien op het geheel van de gemeenschappelijke regeling. Doelstellingen die uitsluitend voor de goede invulling van de individuele programma's (chemie en hydrobiologie) noodzakelijk zijn, worden in de navolgende hoofdstukken (2 en 3) uiteenzet. In hoofdstuk 4 wordt inzichtelijk gemaakt wat de invloed van de begroting van Aqualysis is op de begroting van de deelnemers in de GR. Tot slot wordt in hoofdstuk 5 een uiteenzetting gegeven van diverse (bedrijfseconomische) uitgangspunten via de verplichte paragrafen.

1.3 Concerndoelstellingen 2017

1. Integratie huisvesting
In 2017 vindt voltooiing van de huisvestingsplannen plaats aan de Loggerweg 6 – 18. De verbouwing zal starten begin 2017 en de verwachting is dat oplevering plaatsvindt in het najaar van 2017. Het hydrobiologisch laboratorium zal in juni 2016 verhuizen naar een tijdelijk pand.
De tijdelijke huisvesting voor het hydrobiologisch laboratorium vindt plaats in 2016 en in 2017.
2. Aqualysis zal in 2017 nog meer haar inzet afstemmen met dat van haar opdrachtgevers. Middels verkregen informatie uit onderzoeken en uit reguliere contacten en overlegvormen gaat de klantgerichtheid verder toenemen.

2 Programma chemisch laboratorium

Ter realisatie van de drie primaire doelstellingen wordt op programmaniveau gestreefd naar:

2.1 Uitbreiding van de contacten en het ontzorgen van de deelnemers

Aqualysis besteedt extra zorg aan de wensen van haar opdrachtgevers, dit kan ook betekenen dat zij adviseert bepaald onderzoek niet uit te voeren of bij spoedmonsters geen extra kosten in rekening te brengen. Aqualysis zal, nog meer dan voorheen, de opdrachtgever opzoeken en de mogelijkheden en onmogelijkheden bespreken en om gezamenlijk te komen tot verbetervoorstellen.

2.2 Borgen van kwaliteit en innovatie

Kwaliteitsborging

Voldoende kwaliteit en voldoende innovatie moeten gegarandeerd zijn in het laboratoriumonderzoek, omdat de laboratoriumorganisatie een spilfunctie vervult ten dienste van het waterschap. De laboratoriumorganisatie dient daarom wat betreft de chemische werkzaamheden geaccrediteerd te zijn conform NEN-EN-ISO 17025. Ook dienen alle relevante chemische analyses inclusief monsterneming uitgevoerd te worden onder accreditatie door de Raad voor Accreditatie, in de voor het waterschap relevante matrices op het gebied van relevante wet- en regelgeving (o.a. AS2000 en AS3000).

Aqualysis geeft op een zo efficiënt mogelijke wijze invulling aan het gewenste kwaliteitsniveau. De eisen uit de nationale regelgeving en de nationale en internationale normen worden op een praktische, passende wijze vertaald in standaard voorschriften.

Innovatie

Om innovaties te kunnen ontwikkelen is het nodig dat het laboratorium de ruimte van zijn klanten krijgt om hierin te investeren en hier proactief mee om kan gaan. Het gaat dan vooral om productinnovatie door testontwikkeling en toepassing van nieuwe technologie om de efficiency van het laboratorium te verhogen. Deze ontwikkeling maakt onderdeel uit van de standaard werkzaamheden van Aqualysis.

Om tijdig in te kunnen spelen op de (mogelijke) vraag van haar opdrachtgevers, moet het laboratorium kennis hebben van wat zich op de markt afspeelt. Om zo efficiënt mogelijk te zijn, is het nodig dat productinnovatie en het toestaan van nieuwe technologieën mogelijk zijn. Het ontwikkelen van testen is onderdeel van de standaardwerkzaamheden.

Aqualysis heeft zitting in diverse (inter)nationale normcommissies en diverse werkgroepen van NEN, ILOW en Fenelab. Op deze wijze is het laboratorium altijd op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen, zowel normatief als ook op gebied van analyse en monsterneming. Door actief deel te nemen aan normontwikkeling draagt Aqualysis bij aan werkbare standaardisering van werkwijzen die uiteraard weer ten goede komen aan de waterschappen.

Robotisering

Waar noodzakelijk en mogelijk maakt Aqualysis gebruik van geautomatiseerde handelingen. Dit komt de kwaliteit en de efficiency ten goede en worden tevens de arbo technische voordelen hierbij meegenomen.

2.3 Meetvraag: meerjarig perspectief

Alle deelnemers hebben een meerjarige opgave verstrekt van de verwachte omvang van de productie m.b.t. chemisch onderzoek. Dit biedt de mogelijkheid om de kosten in meerjarig perspectief in verband te brengen met de verwachte productieomvang. Zo kan bijvoorbeeld richting worden gegeven aan het wervingsbeleid (personeel), dan wel aan de te plegen investeringen.

Het voormalig waterschap Reest en Wieden heeft in december 2015 een verzoek gedaan tot uitbreiding van de dienstverlening. Dit verzoek is geaccepteerd in de wetenschap dat de aanvullende vraag (en daarmee samenhangende kosten) leiden tot een lagere lasten voor de deelnemers in de GR. Het is de verwachting van het bestuur, mede op basis van de jaarcijfers 2015, dat de aanvullende lasten binnen de bestaande exploitatie van 2016 gedekt kunnen worden. Bij de onderstaande analyse wordt geredeneerd vanuit de begroting 2016 incl. de aanvullende vraag vanuit het voormalig waterschap Reest en Wieden.

In vergelijking met de voorgaande begroting (jaarschijf 2016 uit de begroting 2016) blijkt dat het gevraagde productieniveau voor het programma Chemie licht stijgt. Waar in 2016 een volume begroot is van 3.016.000 punten (incl. aanvullende vraag), worden 3.070.000 punten begroot in 2017. Dit betekent een stijging van 1,8%. Dit wordt verklaard doordat 2017 een KRW jaar is, waardoor er een tijdelijke stijging van de productie is.

In de jaren na 2017 ligt de gevraagde productie ook beperkt hoger dan in de begroting van 2016 werd verwacht. De jaarschijven 2017 t/m 2019 tonen een stijging van de vraag met ca. 1%.

De gevraagde omvang van de productie loopt gedurende de jaren 2017 t/m 2020 terug met ca. 4,6%. Er is sprake van een getrapte afbouw gedurende de jaren 2017 t/m 2019. Daarmee komt de productie in 2019 weer terug op het volume dat oorspronkelijk begroot was in 2016.

Tabel 1: Begroting ILOW-punten Chemie 2017 (ILOW-punten*1.000):

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vechtstromen	904	900	850	850	835	835
Rijn en IJssel	367	384	377	377	377	377
Vallei en Veluwe	592	615	570	511	492	497
Zuiderzeeland	463	387	475	440	420	420
Drents Overijsselse Delta	749	660 (+70)	798	798	798	798
Totale vraag	3.075	2.946	3.070	2.976	2.922	2.927
Vraag uit begroting 2016 (incl. additionele vraag)		(3.016)				
		2.946	2.941	2.848	2.826	
		(3.016)	(3.011)	(2.918)	(2.896)	

Waarden excl. productie voor derden; welke op begrotingsbasis 115.000 bedraagt in 2017; oplopend naar 145.000 in 2020.

2017 is een KRW jaar, waardoor de gevraagde productie incidenteel hoger ligt.

De in de actuele producten en diensten catalogus (pdc) gehanteerde prijzen in ILOW-punten per onderzoek zijn vrijwel identiek aan de voorgaande pdc. Daarmee zijn de volumes van ILOW-punten vergelijkbaar.

Op basis van de bovenstaande tabel ontstaat het perspectief op een stabiele ordeportefeuille. De getoonde ontwikkeling kan in de tussenliggende jaren nog wijzigen, afhankelijk van de ontwikkeling van de vraag door de deelnemers.

2.4 Ontwikkeling van de formatie

De formatie bij Klantenservice is met 1 fte verhoogd in 2016 door de fusie van Groot Salland met Reest en Wieden en de monsternemingstaken die als gevolg van die fusie bij Aqualysis zijn ondergebracht. In 2015 is binnen Klantenservice gewacht met het invullen van een ontstane vacature, omdat nog onvoldoende zicht was op het werkaanbod in de jaren daaropvolgend. Nu blijkt dat het werkaanbod zelfs nog toeneemt, is het noodzakelijk de beschikbare formatie in te vullen.

2.5 Kosten

In onderstaande tabel staan de exploitatiekosten voor 2017-2020, zoals deze u via deze begroting ter goedkeuring voor worden gelegd. De kolom 2015 wordt het verwachte jaarrekeningresultaat (voor accountantscontrole) getoond, om u van een referentiebeeld te voorzien. Ook is ter vergelijking de jaarschijf 2016 uit de vastgestelde begroting 2016 opgenomen. Bedragen worden in hele euro's gepresenteerd.

Tabel 2: exploitatiebegroting 2017 en meerjarenbegroting 2018-2020

	R 2015	B 2016	B 2017	B 2018	B 2019	B 2020
Kapitaallasten	107.072	164.200	197.900	309.000	366.200	418.200
Personeelslasten	2.997.013	3.210.062	3.218.700	3.264.600	3.311.200	3.358.500
Goederen en diensten	1.757.800	1.926.400	1.852.100	1.865.300	1.874.100	1.878.500
Verzekeringen en belastingen	7.948	25.000	24.200	24.200	24.200	24.200
Inkomsten	-385.664	-196.100	-415.000	-440.000	-465.000	-465.000
Onvoorzien	0	90.000	176.000	88.000	88.000	88.000
Netto kosten	4.484.170	5.219.562	5.053.900	5.111.100	5.198.700	5.302.400

De tabel toont de staande begroting 2016. Daarin heeft geen wijziging plaatsgevonden als gevolg van de hogere vraag vanuit het voormalig WRW. In de onderstaande analyse wordt geredeneerd vanuit de begroting 2016 incl. aanvullende lasten verbonden aan de aanvullende vraag (68.000 euro).

Analyse

De begrote netto kosten van het programma Chemie dalen tussen 2016 en 2017 met -4,4% (incl. additionele vraag); terwijl de productie licht stijgt. De begrote prijs per ILOW-punt daalt van 1,75 naar 1,65. Deze efficiencyverbetering is het gevolg van het nauwkeuriger kunnen begroten van kosten en opbrengsten, gebaseerd op het afgesloten boekjaar 2015. Inmiddels heeft Aqualysis de ervaring van twee jaarrekeningen, waarbij structurele afwijkingen op individuele kostensoorten inzicht geven in de benodigde omvang van budgetten.

In meerjarig perspectief nemen de begrote netto lasten als gevolg van loonkostenindexatie en de verwachte (her)investeringen toe. Indicatief leidt dit tot een jaarlijkse kostenstijging (Chemie) van ca. € 100.000 (ca. 50.000 euro voor zowel lonen als kapitaallasten).

Aandachtspunt in jaarschijf 2017 vormt de omvang van de post "onvoorzien". Er wordt voorgesteld om deze incidenteel te verhogen naar 176.000 euro. Aanleiding hiertoe vormt de in de jaarrekening 2015 gesignaleerde stijging van het risicoprofiel ten gevolge van de herhuisvesting van Aqualysis. Middels de stelpost onvoorzien kunnen eventuele incidentele exploitatielasten (bijv. sloopkosten of uitbesteed onderzoek) worden opgevangen.

Met ingang van 2018 worden kapitaallasten verwacht ten gevolge van herhuisvesting en groot onderhoud / renovatie van het hoofdkantoor. Dit leidt tot een stijging van de kapitaallasten tussen de jaarschijven 2017 en 2018.

In de onderstaande tabel worden stijgingspercentages getoond, gebaseerd op de (netto) kostenverschillen tussen respectievelijk 2016 en 2020; dan wel 2017 en 2020.

Tabel 3: Analyse meerjarig financieel perspectief

Betreft stijging	Ontwikkeling 2016 - 2020	Ontwikkeling 2017-2020
Netto kosten (%)	1,1% (0,3% / jaar)	4,1% (1,0% / jaar)
Prijs per ILOW-punt (%)	2,5% (0,6% / jaar)	10,0% (3,3% / jaar)

Prijsontwikkeling van ILOW-punten berekend incl. toegenomen vraag vanuit het voormalig Reest en Wieden.

De tabel toont aan hoe de lastenontwikkeling zich verhoudt tot de productie. De budgetreducties in de begroting 2017 (budgetsturing) leiden tot een relatief gunstige kostenontwikkeling ten opzichte van 2016. Wanneer de gereduceerde budgetten 2017 als basis voor de kostenontwikkeling worden genomen, ontstaat een beeld op een stijgend kostenverloop. Dit is het gevolg van inhaal-/vervangingsinvesteringen (bijv. apparatuur) en indexatie van lonen.

In hoofdstuk 6 wordt een meer gedetailleerde toelichting verschaft op de totale lastenontwikkeling.

Conclusie

De begroting 2017 toont netto kosten en een prijs per ILOW-punt die naar verhouding gunstiger zijn dan de begroting 2016. De begrote prijs per ILOW-punt (1,65) ligt beter in lijn met de historische ontwikkeling van kostprijzen (realisatie voorgaande jaren ca. 1,50).

In meerjarig perspectief is er sprake van structureel hogere kosten dan in 2017, voornamelijk als gevolg van (her)investeringen in apparatuur en huisvesting. Doordat weinig vervanging van bedrijfsmiddelen heeft plaatsgevonden in de afgelopen jaren, zijn de kapitaallasten naar verhouding laag gebleven.

3 Programma hydrobiologisch laboratorium

Ter realisatie van de primaire doelstellingen wordt op programmaniveau gestreefd naar:

3.1 Actief inspelen op veranderende behoefte van deelnemers

De waterschappen Reest en Wieden en Groot Salland zijn met ingang van 1 januari 2016 gefuseerd tot Drents Overijsselse Delta. Met deze fusie zijn ook de hydrobiologische werkzaamheden van voormalig waterschap Reest en Wieden ondergebracht bij Aqualysis.

3.2 Hydrobiologische werkzaamheden onder accreditatie brengen

Accreditatie van hydrobiologische werkzaamheden is nog niet gerealiseerd. Eerst wordt meer onderzoek gedaan naar de behoefte vanuit de waterschappen op dit vlak. Bij Aqualysis heeft de behoefte om haar totale pakket aan werkzaamheden onder accreditatie te brengen.

3.3 Meetvraag: ontwikkelingen en kansen

De omvang van de hydrobiologische werkzaamheden is in meerjarig perspectief bij de deelnemers uitgevraagd. Uit de onderstaande tabel blijkt dat er sprake is van een structureel dalende vraag naar hydrobiologische dienstverlening. De vraag daalt in 2017 substantieel ten opzichte van het voorgaande boekjaar (-8,2%); wanneer de aanvullende vraag vanuit WDODelta (78.300 punten – december 2015) in beschouwing wordt genomen. De daling wordt veroorzaakt doordat zowel het waterschap Vechtstromen, als Vallei en Veluwe en WDODelta minder vragen. Dit zijn historisch gezien de grootste afnemers van hydrobiologische diensten.

Het actuele meerjarig perspectief toont een substantieel lagere meetvraag dan de cijfers uit de begroting 2016 (incl. additionele meetvraag). De omvang van de productie in het eindperspectief (laatste jaarschijf van de raming) daalt in 2017 met -6,7% ten opzichte van de laatste jaarschijf van de raming 2016.

Tabel 4: meetvraag hydrobiologie (ILOW-punten)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vechtstromen	138.330	160.695	150.000	135.000	135.000	135.000
Rijn en IJssel	5.400	5.400	5.400	5.400	5.400	5.400
Vallei en Veluwe	80.190	129.285	98.022	102.888	98.022	98.022
Zuiderzeeland	37.845	37.125	53.620	38.950	39.750	38.565
Drents Overijsselse Delta	108.450	103.500				
		(+78.300)	165.000	165.000	165.000	165.000
Totale vraag		436.005 (514.305)	472.042	447.238	443.172	441.987
Vraag uit begroting 2016 (incl. additionele vraag)		436.005 (514.305)	405.090 (483.390)	421.920 (500.220)	393.390 (471.690)	

ILOW-punten in boekjaar 2016 verkregen door uren te vermenigvuldigen met 45.

3.4 Ontwikkeling van de formatie

Uitbreiding van de formatie lijkt opportuun. In de begroting is voorzien in budget voor inhuur (goederen en diensten) om voldoende capaciteit te borgen. Een ruwe raming van de meerjarig verwachte productie versus de huidige bezetting toont een beperkte structurele behoefte. Bij het opstellen van de begroting is het verschil in kosten tussen eigen personeel en uitbesteding voor dit volume als taakstelling opgenomen onder de goederen en diensten. Er zijn met ingang van 2016 geen medewerkers van het voormalig Reest en Wieden in dienst getreden.

3.5 Kosten

In onderstaande tabel staan de exploitatiekosten voor 2017-2020, zoals deze u via deze begroting ter goedkeuring voor worden gelegd. De kolom 2015 wordt het verwachte jaarrekeningresultaat (voor accountantscontrole) getoond om u van een referentiebeeld te voorzien. Ook is ter vergelijking de jaarschijf 2016 uit de vastgestelde begroting 2016 opgenomen. Bedragen worden in hele euro's gepresenteerd.

Tabel 5: exploitatiebegroting 2017 en meerjarenbegroting 2017-2019

	R 2015	B 2016	B 2017	B 2018	B 2019	B 2020
Kapitaallasten	0	15.000	32.000	73.900	72.700	71.600
Personeelslasten	379.229	386.625	444.100	450.400	456.900	463.400
Goederen en diensten	241.941	309.900	311.400	273.200	269.400	270.000
Verzekeringen en belastingen	58	2.800	3.300	3.300	3.300	3.300
Inkomsten	-74.016	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
Onvoorzien	0	10.000	24.000	12.000	12.000	12.000
Netto kosten	547.211	684.325	774.800	772.800	774.300	780.300

De tabel toont de staande begroting 2016. Daarin heeft geen wijziging plaatsgevonden als gevolg van de hogere vraag vanuit het voormalig WRW. In de onderstaande analyse wordt geredeneerd vanuit de begroting 2016 incl. aanvullende lasten verbonden aan de aanvullende vraag (140.000 euro).

Uit de bovenstaande begroting blijkt dat het totale (netto) lastenvolume stijgt ten opzichte van de begroting 2016 (90.000; excl. aanvullende vraag). Dit is het gevolg van een herijking van de kostenverdeling tussen de programma's Chemie en Hydrobiologie. Er wordt, op basis van de in hoofdstuk 5 toegelichte objectieve verdeelgrondslagen, meer overhead aan het programma hydrobiologie toegerekend. Dit is een logisch gevolg van o.a. de herhuisvesting, waarbij meer (personele) overhead aan hydrobiologie wordt toegerekend (bijv. kantinepersoneel).

Het budget voor het aantrekken van externe hydrobiologische dienstverlening is in boekjaar 2017 niet verhoogd ten opzichte van de begroting 2016 (ondanks een stijging in de verwachte productie van ca. 35.000 punten). Er wordt op begrotingsbasis uitgegaan van een zo efficiënt mogelijke wijze van uitvoeren van hydrobiologisch werk (eigen personeel vs. externe capaciteit).

In het meerjarenperspectief wordt er rekening gehouden met een teruglopend volume van extern betrokken dienstverlening (zie de post goederen en diensten). Ook vervalt de huur als gevolg van het aankopen van vastgoed. Als gevolg van herinvesteringen in apparatuur en huisvesting is in de aankomende jaren sprake van stijgende kapitaallasten (rente lasten). De beschreven kostenontwikkeling leidt tot een prijs per ILOW-punt van 1,64 (nagenoeg gelijk aan de prijs van een ILOW-punt voor Chemie).

In het meerjarig perspectief stijgt de prijs per punt - door beperkte flexibiliteit van de vaste kosten – naar 1,76. Daarmee ligt de verwachte prijs per ILOW-punt in het eindperspectief lager dan voor het programma Chemie (1,82).

In hoofdstuk 6 wordt een meer gedetailleerde toelichting verschaft op de lastenontwikkeling.

Conclusie

De ingevoerde ILOW/puntensystematiek voor het hydrobiologisch onderzoek heeft niet of nauwelijks invloed de uitkomsten van de begroting en is overeenkomstig het tarief voor chemie.

4 Inkomsten/kostenverdeling

4.1 Uitgangspunten

Onderstaand worden de kosten per deelnemer op begrotingsbasis getoond.

Tabel 6: Begrote bijdragen per deelnemers voor chemie & hydrobiologie (hele euro's)

Chemie	2016	2017	2018	2019	2020
Vechtstromen	1.594.571	1.399.288	1.459.824	1.485.597	1.512.642
Vallei en Veluwe	1.089.624	938.346	877.612	875.346	900.339
Rijn en IJssel	680.350	620.626	647.475	670.743	682.953
Zuiderzeeland	685.666	781.955	755.673	747.246	760.850
Drents Overijsselse Delta	1.169.352	1.313.685	1.370.517	1.419.768	1.445.615
Totaal	5.219.562	5.053.900	5.111.100	5.198.700	5.302.400

Hydrobiologie	2016	2017	2018	2019	2020
Vechtstromen	252.236	246.207	233.272	235.869	238.334
Vallei en Veluwe	202.908	160.891	177.784	171.262	173.052
Rijn en IJssel	8.475	8.863	9.331	9.435	9.533
Zuiderzeeland	58.266	88.011	67.303	69.450	68.084
Drents Overijsselse Delta	162.440	270.828	285.110	288.284	291.297
Totaal	684.325	774.800	772.800	774.300	780.300

5 Financiële beschouwing 2017 - 2020

In dit hoofdstuk zijn onder andere de voorgeschreven begrotingsparagrafen uit artikel 4.11 van het Waterschapsbesluit opgenomen, voor zover deze aspecten aan de orde zijn.

5.1 Financiële uitgangspunten

Bij het opstellen van de begrotingen voor de programma's zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Personeel

- Personele lasten zijn begroot op basis van de actuele formatie, plus niet ingevulde vacatures en salarislasten per 1 februari 2016.
- Bovenformativiteit (1fte) wordt lasten verhogend begroot.
- Met ingang van 2016 is rekening gehouden met de gevolgen van de "participatiewet" door het uitbreiden van de formatie is begroot (transporteur).
- De salarisontwikkeling wordt met ingang van 2016 geraamd op 1,5% op jaarbasis.
- Er is (i.t.t. voorgaande jaren) geen opslag voor oplopende anciënniteit opgenomen, maar zijn verwachte salarislastenontwikkelingen op individueel niveau begroot.
- Er zijn, conform het bedrijfsplan (2013), geen middelen meer begroot voor flankerend personeelsbeleid. De personele taakstelling m.b.t. de fusie is in 2015 gerealiseerd.

Kapitaallasten

- Kapitaallasten zijn begroot op basis van het beleid m.b.t activeren en afschrijven van activa (november 2015).
- Kapitaallasten zijn niet langer taakstellend begroot, maar gebaseerd op een inhoudelijke afweging m.b.t. vervanging / aanschaf.
- Lasten verbonden aan de panden zijn begroot op basis van de meest actuele ramingen voor uitbreiding, onderhoud en vervanging van zowel Deltaplast als het hoofdkantoor (begin maart 2016).
- De verwachte rentelasten zijn begroot als onderdeel van de kapitaallasten (bijv. niet geactiveerde rente als gevolg van lopende investeringen).
- Gezien de marktrente en het per 1 januari niet bestaan van langlopende geldleningen wordt een rekenrente van 2% gehanteerd voor de verwachte activapositie.
- Afschrijving gebeurt lineair; conform de grondslagen van het beleid m.b.t. activeren en afschrijven van activa.

Goederen en diensten

- Voor goederen en diensten wordt in meerjarig perspectief rekening gehouden met een structurele stijging met 0% met ingang van 2017. Afgelopen jaren heeft bijstelling van de budgetten ertoe geleid dat indexatie niet benodigd was.
- Er worden kosten voor het uitbesteden van werkzaamheden begroot op basis van de verwachte vraag versus de behaalde realisatie in 2015. Daarbij is er ten aanzien van hydrobiologie gerekend met 1450 door te belasten uren.

5.2 Kostentoerekening

Tot op heden heeft kostentoerekening plaatsgevonden op basis van historische grondslagen. Er wordt, conform artikel 11 van de verordening beleid en verantwoordingsfunctie van Aqualysis, gestreefd naar verdere objectivering en standaardisatie van de toerekening van kosten. Doel van de kostentoerekening is om tot zo zuiver mogelijke prijzen van de

producten te komen. In onderstaande passage wordt beschreven welke rekenregels bij het verdelen van kosten zijn toegepast:

Algemene rekenregels

De exploitatie is verdeeld in drie werkvelden: Chemie, Hydrobiologie en Algemeen. Lasten worden waar mogelijk direct toegerekend aan de programma's Chemie en Hydrobiologie. Indien directe toerekening niet mogelijk is, worden lasten op het werkveld algemeen verantwoord. De aan het werkveld algemeen toegerekende lasten worden verdeeld over de programma's Chemie en Hydrobiologie op basis van één verdeelsleutel. De sleutel te `s wordt hierbij gehanteerd. Dit leidt in de begroting 2017 tot een verdeling van 88%/12%.

Kapitaallasten

Kapitaallasten voor apparatuur en vervoermiddelen worden toegerekend op basis van "dominant gebruik". Dit wil zeggen dat de kapitaallasten verbonden aan bijvoorbeeld (monster)bussen geheel onder Chemie worden verantwoord; indien in wordt geschat dat deze middelen vooral binnen Chemie gebruikt zullen worden. Urenregistratie van het gebruik leidt tot disproportionele administratieve lasten.

Kapitaallasten m.b.t. huisvesting worden verdeeld op basis van het verwachte gebruik van de eigendommen. Daarbij is een inschatting gemaakt van het te gebruiken vloeroppervlak door ieder van de programma's, als de ruimtes voor algemeen gebruik. Dit betekent dat de lasten m.b.t. het hoofdkantoor (Loggerweg 6) voor 80% neerdalen op Chemie en voor 20% binnen het werkveld Algemeen. Voor Deltaplast geldt een verdeling van 25% algemeen, 37,5% Chemie en 37,5% Hydrobiologie.

Personeelslasten

De hydrobiologen worden voor 100% toegerekend aan Hydrobiologie en de chemisch analisten voor 100% aan Chemie. De personeelsleden van klantenservice worden voor 100% toegerekend aan Chemie.

Voor overige medewerkers is op het niveau van de individuele medewerker een inschatting gemaakt van de toerekening. Daar waar 100% toerekening mogelijk is (bijv. kwaliteitsmedewerker aan Chemie) zijn deze kosten als zodanig toegerekend. De resterende formatie (bijv. directeur) wordt toegerekend aan het werkveld algemeen.

Goederen en diensten

Kosten voor goederen en diensten worden waar mogelijk direct toegerekend aan Chemie dan wel Hydrobiologie. Daar waar sprake is van mogelijke aanwending voor beide programma's, worden de kosten binnen het werkveld Algemeen verantwoord. In de onderstaande tabel worden de toerekening getoond voor kostensoorten waar meer dan 25.000 euro op is begroot.

Betreft	Algemeen	Chemie	Hydrobiologie
Hydrobiologisch onderzoek derden			X
Monstertransport		X	
Telecommunicatie	X		
SLA met WDO Delta en adviesdiensten	X		
Door te belasten inkoop Chemie		X	
Contributies brancheverenigingen	X		
Aankoop software	X		
Aankoop / onderhoud apparatuur		X	X
Chemicaliën		X	
Aankoop laboratoriummaterialen		X	
Elektriciteit	X		
Aardgas	X		
Technische gassen		X	

Huur		X	X
Onderhoud gebouw	X		
Onderhoud apparatuur		X	X
Onvoorzien		X	X

5.2 Reserves en voorzieningen

Aangezien Aqualysis alle netto-kosten verrekent met de deelnemers, zijn in principe geen reserves of voorzieningen nodig. Op basis van de bijdrageverordening wordt het resultaat aan de deelnemers teruggestort dan wel gevorderd in het navolgende jaar, conform de afspraken gemaakt via het bedrijfsplan.

5.3 Investerings

Binnen het meerjarenperspectief worden de volgende investeringen voorzien in apparatuur en vervoermiddelen:

Betreft	Omvang	Toerekening	Afschrijftermijn
ICP-MS	120.000	Chemie	7
Apparatuur PAK-analyse	90.000	Chemie	7
Overname apparatuur WRD	200.000	Chemie	5
LC-MS	250.000	Chemie	7
Monsternemingsauto	50.000	Chemie	5
Spoelmachine	25.000	Chemie	7
ICP-MS	120.000	Chemie	7
Nutriënten analyzer	60.000	Chemie	7
Monsternemingsauto	40.000	Chemie	5
Apparatuur EOX-analyse	60.000	Chemie	7
LC-MS	250.000	Chemie	7
Monsternemingsauto	40.000	Chemie	5

De volgende investeringen worden voorzien m.b.t. huisvesting

Betreft	Omvang	Toerekening	Afschrijftermijn
Verbouwing Deltaplast Civiel	PM	Deltaplast	25
Verbouwing Deltaplast Installaties	PM	Deltaplast	15
Verbouwing Hoofdkantoor	PM	Hoofdkantoor	25
Onderhoud hoofdkantoor	PM	Hoofdkantoor	20
Aankoop grond	450.000	Deltaplast	0
Aankoop Deltaplast (opstal)	150.000	Deltaplast	25

Omwillen van de aanbesteding van bouwwerkzaamheden wordt de omvang van de te plegen investering niet openbaar gemaakt.

5.4 Financiering

Het beleid qua financiering is vastgelegd in een verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie en een Treasury-verordening.

De rentevisie is als volgt: Voor de Europese geldmarkt wordt de aankomende jaren een lage rentestand verwacht. Dit beeld wordt bevestigd door de recente renteverlaging door de ECB (maart 2016).

Aqualysis trekt in principe slechts lang geld aan, wanneer dit vanuit het oogpunt van de liquiditeit noodzakelijk is. Indien zij lang geld aantrekt, worden activa in principe gefinancierd tegen de verwachte gebruiksduur (onder inachtneming van de renterisiconorm).

De kasgeldlimiet bedraagt in 2016 € 478.000 (= 8,2% van de totale lasten van de begroting). Bij de Nederlandse Waterschapsbank is een rekening-courant krediet afgesloten met een limiet van € 500.000.

Het renterisico bedraagt in 2016 € 1,166 mln. (= 20% van de totale lasten van de begroting). Dit betekent dat bij grote aanschaffen (bijv. het pand) er een gedifferentieerde financiering benodigd is (herfinanciering).

5.5 Verbonden partijen

Met verbonden partijen worden rechtspersonen bedoeld waarin het waterschap een bestuurlijk en/of financieel belang heeft. Aqualysis is voor de deelnemende waterschappen een 'verbonden partij', maar heeft zelf geen verbonden partijen.

5.6 Bedrijfsvoering

Informatievoorziening

In 2014 en 2015 is besluitvorming gepasseerd over de aard en timing van bestuurlijke informatievoorziening. Daarbij wordt, in de geest van de financiële verordening, door de directie per half jaar aan het bestuur gerapporteerd. Indien er sprake is van (niet rechtmatige) afwijkingen, zal het bestuur waar nodig een wijzigingsvoorstel aan de deelnemers in de GR voorleggen.

Ondersteuning

De PIOFAC diensten worden, afhankelijk van de kostprijs, geleverd door waterschap WDODelta. Hiertoe wordt een dienstverleningsovereenkomst opgesteld.

Huisvesting/verhuizing

De huisvesting wordt in de zomer van 2017 geconcentreerd aan de Loggerweg in Zwolle. De verhuizing vanuit Almelo heeft reeds plaatsgevonden.

5.7 EMU-saldo

Aqualysis verwacht op basis van de kapitaallastenraming een EMU-tekort van ca. € 3,0 mln. in 2017. Hierin zijn de lasten m.b.t. de herhuisvesting inbegrepen. De deelnemers dienen het EMU-saldo op basis van de Wet Houdbare Overheidsfinanciën te consolideren in het eigen EMU-tekort (norm).

6 Exploitatiebegroting naar kosten- en opbrengstsoort

6.1 Totaaloverzicht

In onderstaande tabel staan de exploitatiekosten 2017-2020. De bedragen in kolom 2017 geeft de begroting voor dat jaar aan, de bedragen in de kolommen 2018 t/m 2020 geven het meerjarenperspectief weer. Alle bedragen zijn in hele euro's.

De inkomsten zijn als min-post opgenomen, zodat het totaal de netto-kosten aangeeft die opgebracht zullen worden door de deelnemers. De verwachte verdeling over de deelnemers wordt per programma getoond in hoofdstuk 4.

Tabel 7: totaaloverzicht (netto)kosten

Kostengroep	2016	2017	2018	2019	2020
Kapitaallasten	179.200	229.900	382.900	438.900	489.800
Personeelslasten	3.597.000	3.662.800	3.715.000	3.768.100	3.821.900
Goederen en diensten	2.236.500	2.163.500	2.138.500	2.143.500	2.148.500
Verzekeringen en belastingen	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500
Inkomsten	-236.000	-455.000	-480.000	-505.000	-505.000
Onvoorzien	100.000	200.000	100.000	100.000	100.000
Mutatie	208.000	0	0	0	0
Netto kosten	5.904.200 6.112.200	5.828.700	5.883.900	5.973.000	6.082.700

6.2 Globale toelichting op de begroting 2017 naar kosten- en opbrengstsoort

(de bedragen tussen haakjes zijn uit de begroting 2016)

Rente en afschrijving 229.900 (179.200)

De afschrijvingen voor huisvesting, apparatuur, vervoermiddelen en vervangingsinvesteringen worden geraamd op € 146.000. Hierin zijn de kosten inbegrepen de bestaande activa plus de vervangingsinvesteringen 2016. Aan deze investeringen wordt € 13.000 euro rente toegerekend.

Als gevolg van de aankoop van Deltaplast (incl. grond) en de grond aan de Loggerweg 6, ontstaan rente- en afschrijvingslasten van ca. 21.000 euro. Ook start in 2017 de (ver)bouw van Deltaplast en de Loggerweg 6 (februari). Er wordt taakstellend 50.000 euro begroot voor eventuele bouwrente die in de exploitatie wordt verantwoord.

In meerjarig verband stijgen de kapitaallasten als gevolg van vervangingsinvesteringen (activa waarvan de boekwaarde nu 0 is) en herhuisvesting. Het nieuwe pand wordt naar verwachting 2017 opgeleverd waardoor de kapitaallasten in 2018 volledig verantwoord worden.

Personeelslasten 3.662.800 (3.597.000)

Bij de berekening is uitgegaan van de huidige (basis)formatie van Aqualysis (incl. een vacature) & 1 fte bovenformativiteit. Zonder bovenformativiteit was de begroting 80.000 euro lager geweest. De lastenstijging ten opzichte van 2016 blijft beperkt, omdat de budgetten voor flankerend personeelsbeleid (fusie) vrijvallen. Per saldo toont de begroting een stijging ten gevolg van 1,5% cao verhoging plus individuele verhogingen.

Goederen en diensten**2.163.500 (2.236.500)**

Deze post is voor 2017 aangepast aan de hand van de uitkomsten van de jaarstukken 2015. Daarbij zijn diverse correcties gemaakt. Deze worden op hoofdlijnen toegelicht.

Op hoofdlijnen bevat de begroting m.b.t. goederen en diensten (tussen haakjes is begroot in 2016).

Gebruiksgoederen	150.000 (170.000)
Verbruiksgoederen	660.000 (660.000)
Energie en water	133.000 (133.000)
Huur onroerende goederen	60.000 (100.000)
Onderhoud door derden	252.000 (277.000)
Dienstverlening WGS PIOFAC	385.000 (391.000)
Overige diensten door derden	473.500 (405.500)
Projectkosten	50.000 (100.000)
	<u>2.163.500 (2.236.500)</u>

De kosten voor gebruiksgoederen worden met 20.000 euro verlaagd uit hoofde van lagere dan begrote bestedingen voor software; blijkend uit de jaarstukken 2015.

De lasten verbonden aan huur van onroerende goederen worden verlaagd uit hoofde van de aankoop van vastgoed en het verlaten van het pand aan de dr. van Thienenweg.

Kosten m.b.t. onderhoud door derden worden lager als gevolg van achterblijvende bestedingen (2015) m.b.t. het onderhoud aan apparatuur.

Overige diensten door derden nemen hoofdzakelijk toe als gevolg van een hoger verwacht saldo van inkopen die rechtstreeks aan deelnemers worden doorbelast .

In meerjarig perspectief stijgen de kosten beperkt, als gevolg van licht toenemende lasten m.b.t. de dienstverleningsovereenkomst die met WDO Delta is afgesloten.

Inkomsten van derden**455.000 (236.000)**

De stijging aan de inkomstenkant is het gevolg van het plegen van meer directe doorbelastingen aan deelnemers (inkoopcentrale). De kosten voor monstertransport en lab onderzoek door derden worden geheel doorbelast en als dusdanig begroot (190.000). Daarnaast wordt er een hogere inkomst uit productie voor derden begroot van 30.000.

In meerjarig perspectief stijgen de verwachte opbrengsten als gevolg van de ambitie van Aqualysis om meer werkzaamheden voor derden te verrichten.

Onvoorzien**200.000 (100.000)**

Voor de jaren 2017-2020 wordt, gezien de onzekerheden die samenvallen het herhuisvesting, een incidentele verdubbeling van de post onvoorzien voorgesteld. In de jaren 2018 en verder wordt deze post weer teruggebracht naar het originele niveau.

